

عارف اعتبار اجرایی خوبی دارد

علی شکوری‌راد، عضو هیئت‌رئیس جبهه اصلاحات دسر گفت‌وگو با جماران، در خصوص معرفی محمدرضا عارف به‌عنوان معاون اول مسعود پزشکیان در دولت چهاردهم، گفت: «به نظر من انتخاب شایسته‌ای بوده و ایشان همکار خوبی برای دکتر پزشکیان خواهد بود؛ چون از نظر چارچوب‌های فکری و رویکردها همخوانی دارند و می‌تواند هماهنگی خوبی با دکتر پزشکیان داشته باشد.» عضو هیئت‌رئیس جبهه اصلاحات تأکید کرد: «دکتر پزشکیان اگر می‌خواست خودش انتخاب کند و دستش برای انتخاب باز بود، شاید راحت‌تر بود که در بین گزینه‌های بیشتری دنبال معاون اول بگردد و فردی جوان‌تر را انتخاب کند. ولی در شرایطی که دستش برای انتخاب کاملاً باز نیست، به نظر من این انتخاب، در میان گزینه‌هایی که می‌توانست انتخاب کند، گزینه شایسته و خوبی است.» وی در پایان گفت: «آقای دکتر عارف اعتبار اجرایی خوبی دارد که می‌تواند از آن در کمک به دکتر پزشکیان استفاده کند.»

عارف اعتدالگر است

محمد هاشمی، عضو هیئت‌مؤسس حزب کارگزاران سازندگی در گفت‌وگو با جماران، در خصوص انتخاب محمدرضا عارف به‌عنوان معاون اول مسعود پزشکیان در دولت چهاردهم، گفت: «آقای دکتر عارف یک شخص باسواد و عالم است و استاد دانشگاه بوده و هست. یعنی از نظر علمی کاملاً در سطح بالا قرار دارد. از نظر تجربی هم چون در دولت آقای خاتمی معاون اول بوده، تجربه مناسب و خوبی در این زمینه دارد.» وی در ادامه افزود: «از نظر سیاسی هم ایشان اعتدالگر است و افراطی نیست؛ و در حقیقت می‌شود گفت که فرآیند دکتر است. یعنی با شعارها و معیارهایی که آقای دکتر پزشکیان برای تشکیل کابینه و همکاران‌شان مطرح کرده‌اند، آقای دکتر عارف کاملاً مناسب است و در این چارچوب هست. بنابراین انتخاب مبارکی بوده و ان‌شاءالله آثار مثبتی هم خواهد داشت.»

نیروهای باوقار در دولت پزشکیان

عباس سلیمی‌نمین، فعال سیاسی اصولگرا در گفت‌وگو با جماران درباره معاون اولی پزشکیان گفت: «من معتقدم منصوب کردن معاون اول نشان داد که آقای پزشکیان می‌خواهد به نیروهای باوقار سیاسی و نیروهای دارای رأی و نوعی کمالات سیاسی اتکا کند؛ این خیلی به ما امیدواری می‌دهد. وقتی آقای عارف به‌عنوان معاون اول انتخاب می‌شود، یعنی می‌خواهد یک وزارت سیاسی اعمال شود. البته این باید به بخش‌های مختلف تسری پیدا کند. اصلاح‌طلبان و اصولگرایان نیاز به یک برنامه دارند که نیروهای تندرو خودشان را منزوی کنند.» وی در ادامه افزود: «امروز باید جامعه ما با یک نشاطی به تلاش بپردازد. من نمی‌خواهم بگویم وارد کار سیاسی نشود، وارد کار سیاسی بشود، در دوران انتخابات به میدان بیاید، تشخیص بدهد و انتخاب کند؛ اما بعد از انتخابات دیگر تنش آفرینی معنا ندارد. در انتخابات حرف‌های تند زده می‌شود و اتهاماتی به همدیگر وارد می‌آورد که بعد اخلاقی است و در دوران انتخابات می‌شود از آن چشم‌پوشید، اما بعد از انتخابات دیگر معنا ندارد.»

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری

معاون اول اصلاحات

بررسی ویژگی‌ها و ضرورت‌های نفر دوم دولت چهاردهم و پیش‌بینی آینده محمدرضا عارف

پزشکیان اعلام کرد که هیچ سمتی در دولت چهاردهم نخواهد داشت اما تا زمان اعلام رسمی معاون اول به‌عنوان یکی از گزینه‌های احتمالی مطرح بود. حسین مرعشی‌دبیرکل حزب کارگزاران دیگر گزینه‌ای بود که برای تصدی این پست مطرح شد. نام وی به‌عنوان گزینه پیشنهادی حزب کارگزاران اعلام شد اما خود او تأکید کرد که معاون اول نمی‌شود. علی لاریجانی، دیگر گزینه احتمالی برای این سمت بود که نام او پس از دیداری که با پزشکیان داشت بیشتر بر سر زبان‌ها آمد. بنابر اخباری که از جلسه دیدار لاریجانی با پزشکیان پخش شد، اینگونه شایعه شد که علی لاریجانی گزینه‌ای برای دو پست مهم است؛ نخست معاون اولی و دیگری دبیر شورای عالی امنیت ملی، هر چند که این خبر از سمت کانال‌های غیررسمی رد شد.

بک تغییر تاریخی

جایگاه معاون اول رئیس‌جمهور در سال ۶۸ و در جریان بازنگری قانون اساسی پیش‌بینی شد و قرار شد تا این سمت خلا نماند؛ از حذف پست نخست‌وزیری را پر کنند. تا پیش از این، بحث‌ها بر سر اختیارات به‌ویژه در میان دولتمردان مطرح می‌شد. اختیار نخست‌وزیر که رای اعتماد خود را از مجلس می‌گرفت، از رئیس‌جمهوری که رای اعتماد خود را

پیش‌بینی‌ها برای انتخاب این سمت بسیار فراوان بود و این موضوع طبیعتاً آنقدر برای پزشکیان و شورای راهبری او جدی بود که هر گزینه‌ای به لیست پیشنهادی ورود نکرد. علی طیب‌نیا، محمدجواد ظریف، محمدرضا عارف، علی عبدالعلی‌زاده و علی لاریجانی شاخص‌ترین گزینه‌هایی بودند که نام دو نفر آنها یعنی طیب‌نیا و ظریف از روزهای اول پس از پیروزی پزشکیان در انتخابات ریاست‌جمهوری بر سر زبان‌ها بود و عارف، عبدالعلی‌زاده و لاریجانی نیز در ادامه به این صف پیوستند. ظریف که ریاست شورای راهبری تشکیل شده پزشکیان را برعهده دارد، در همان روزهای ابتدایی پس از انتخابات اعلام کرد که در دولت مسئولیتی نمی‌خواهد و معاون اولی را به‌خاطر پست و مقامش حاضر نیست که بپذیرد. علی طیب‌نیا، وزیر اقتصاد دولت روحانی، اقتصاددان و استاد نمونه کشور، یکی از محتمل‌ترین گزینه‌ها برای این سمت معرفی شده بود که نام او در این مدت در کنار تمامی اسامی که به لیست معاون اول ورود و خروج کردند باقی ماند. پس از آن، محمدرضا عارف، معاون اول دولت دوم اصلاحات نیز گزینه دیگری بود که احتمال حضور او در این جایگاه ۵۰-۵۰ اعلام می‌شد. علی عبدالعلی‌زاده، رئیس ستاد انتخاباتی پزشکیان و وزیر مسکن دولت خاتمی، دیگر گزینه احتمالی برای این سمت بود؛ هر چند که او یک روز پس از پیروزی

منصوره محمدی

خبرنگار گروه سیاست

نخستین حکم رسمی مسعود پزشکیان پس از مراسم تنفیذ به نام معاون اول او رقم خورد. محمدرضا عارف، معاون اول دولت خاتمی، از ۷ مردادماه احتمالاً به مدت چهار سال، مرد شماره یک پزشکیان در دولت چهاردهم خواهد بود؛ انتخابی که تا زمان اعلام و انتشار حکم رسمی رئیس‌جمهور با گمانه‌های مختلفی همراه بود. انتخاب معاون اول رئیس‌جمهور یکی از مهمترین بحث‌ها در هنگام تشکیل اعضای کابینه و تکمیل تیم دولت جدید در هر دوره‌ای است؛ مسئول اداره هیئت وزیران و هماهنگ‌کننده سایر معاونت‌ها، سکندر دار تیم اقتصادی دولت و فردی که در صورت نبود رئیس‌جمهور سرپرست ریاست‌جمهوری را برعهده خواهد داشت. او کفیل ریاست‌جمهوری است و برای انتخاب وی رئیس‌جمهور نیازی به گرفتن مهر تأیید از مجلس همانند نخست‌وزیری پیشین هم ندارد.

در آستانه تشکیل دولت چهاردهم نیز اظهارنظر و

سیدحسین رسولی فعال سیاسی اصلاح‌طلب:

سیاست سکوت به‌ناحق متوجه عارف است

سیدحسین رسولی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب در گفت‌وگو با هم‌میهن درباره ویژگی‌های معاون اول و انتخاب آقای عارف به این سمت توضیحاتی داده است که در ادامه می‌خوانید.

از نظر شما معاون اول رئیس‌جمهور باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

در حقیقت معاون اول رئیس‌جمهور جانشین و قائم‌مقام او در امورات مربوط به قوه مجریه است و در غیاب رئیس‌جمهور، معاون اول به نیابت از رئیس‌جمهور ریاست هیئت‌وزرا را برعهده دارد که در حدود قانون، هیئت‌وزیران اختیاراتی از قبیل ارائه لوایح قانونی به مجلس و تصویب مصوبات هیئت‌وزیران و سایر وظایف مربوطه را برعهده دارد. از نظر من معاون اول هر رئیس‌جمهوری در ساختار حقوقی و حقیقی نظام سیاسی و اجرایی کشور به‌لحاظ نوع نگاه و رویکردها باید انطباق و تشابه فکری و رویکردی جداگانه‌تری با رئیس‌جمهور داشته باشد. به‌گونه‌ای که کوچکترین فاصله‌ای بین این دو دوره آقای خاتمی رابطه بین ایشان و معاونین اول چه مرحوم دکتر حبیبی و چه دکتر عارف از این جنس بود. یعنی در هر جلسه‌ای که آقای رئیس‌جمهور نبودند، آقای دکتر عارف بودند و در جلساتی که آقای عارف حضور داشتند دیگر حضور آقای رئیس‌جمهور لازم و ضروری نبود و میزان اعتماد فی‌مابین به‌گونه‌ای بود که هیچ ناهماهنگی به وجود نمی‌آمد. به‌عنوان مثال من چهار سال عضو شورای عالی

مجریه را حل و فصل کند به‌گونه‌ای که در عین تقسیم کار بین ۱۸ وزیر، عملکرد قوه مجریه به‌گونه‌ای جریان یابد که بیشترین هماهنگی و انسجام بین دولت وجود داشته باشد.

از سوی دیگر، باتوجه به اینکه رئیس‌جمهور علاوه بر رئیس قوه مجریه، بر حسب اصل ۱۵۷ و ۱۱۳ قانون اساسی، نظارت بر حسن اجرای قانون اساسی را نیز برعهده دارد، طبیعتاً معاون اول باید از چنان پختگی و اعتباری برخوردار باشد که نه‌تنها در سطح قوه مجریه بتواند تنظیم روابط و توافق‌سازی کند بلکه در تعامل با قوه مقننه، قضائیه، رهبری و سایر ارکان و نهاد‌های حاکمیت نیز به نمایندگی از آقای رئیس‌جمهور نقش میانجی و رابط را ایفا کند به‌گونه‌ای که کوچکترین خلل و شکافی در حاکمیت بروز و ظهور پیدا نکند.

آخرین ویژگی معاون اول علاوه بر اینکه برای وظایف ذاتی از جمله امور استخدامی، اداری، امر بودجه، عزل و نصب سفرا، استانداران و مدیران ارشد باید توانمندی داشته باشد، باید از نظر روابط بین‌الملل نیز شخصیت پخته، مورد احترام و مورد قبول مجامع علمی، آکادمیک، پارلمان‌ها و سایر دولت‌ها باشد و به هر میزانی که این قابلیت‌ها حد اکثرسازی شود، شأن و اعتبار قوه مجریه تقویت می‌شود و این قوه می‌تواند با تقسیم کار منظم برآمده از نفر اول و دوم قوه مجریه، به نحو مطلوبی وظایف و مأموریت‌های این قوه را با حسن استفاده از اختیارات قانونی خود به‌انجام برساند.

با توجه به صحبت‌های شما درباره آقای عارف و حضور ایشان در جلسات، افتقاداتی به این انتصاب وارد است مبنی بر اینکه سن ایشان خیلی بالا رفته است. فکر می‌کنید آقای عارف مجموعه ویژگی‌هایی که به آنها اشاره کردید را دارند و این افزایش سن امکان اینکه همچون زمان دولت آقای خاتمی عملکرد داشته باشند را امکان‌پذیر می‌کند؟

ضمن اینکه معتقد به جوانسازی دولت هستم و معتقدم بازنگری‌هایی مثل من نباید به دولت ملحق شویم، اما باور دارم که این جایگاه با توجه به گستره، پیچیدگی و اهمیت وظایف مربوطه باید به یکی از دولتمردان مجرب و امتحان‌پس‌داده محول شود. بدیهی است که معاون اول برای سایر بخش‌ها در آنجا که نیاز به نیرو و انگیزه جوانی داریم باید از جوانان استفاده کند و بستری را فراهم کند که با به‌دادن به حق جانشین‌پروری جوانان مستعد و تحصیل‌کرده با طی سلسله‌مراتب در سطوح گوناگون مدیریت قرار گیرند و متوسط سن باشگاه مدیران ارشد کشور کاهش یابد و در عین حال آن تجارت و پختگی و مورد قبول

اداری کشور بودم و قانوناً رئیس این شورا رئیس‌جمهور است اما همه جلسات این چهار سال به ریاست دکتر عارف تشکیل می‌شد و تصمیم می‌گرفت و آنها را ابلاغ می‌کرد. بنابراین اولین شرط لازم روابط فی‌مابین اتحاد و اعتماد و توافق حداکثری چه به‌لحاظ نظری و چه اجرایی است.

نکته دوم اینکه رئیس‌جمهور و معاون اول معمولاً به‌گونه‌ای تقسیم‌کار می‌کنند که شأن و جایگاه بیرونی قوه مجریه بر عهده آقای رئیس‌جمهور است و معاون اول کمتر در معرض رسانه‌ها و دیده شدن قرار می‌گیرد و برعکس بیشترین مسئولیت در اداره هیئت‌وزیران ایجاد هماهنگی بین بخش‌های مختلف قوه مجریه و انجام سایر وظایف محوله به دولت از قبیل تفویض آیین‌نامه اجرایی قوانین مصوب مجلس اعم از طرح‌ها و لوایح مصوب و لوایح قانونی بودجه و اداره ستاد دولت در سطح قوه مجریه است. در شرایط احراز این سمت علاوه بر اینکه فرد منصوب‌شده باید حد اعلائی از شرایط و ضوابط عمومی از قبیل صلاحیت سیاسی و پاکدستی را دارا باشد، باید بیشترین تسلط را به روابط و مناسبات کاری بین بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور و همچنین سیاست‌خارجی داشته باشد تا در مواقعی که در انجام وظایف کلان کشور بین بخش‌ها اختلاف‌نظرهایی رخ می‌دهد، معاون اول بتواند با استفاده از شأن و جایگاه حقیقی خود که مجاب‌کننده باشد و از طرف دیگر از طریق آشنایی با قوانین و مقررات و تأکید بر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های حل مسئله چالش‌های درونی قوه